

ZPRÁVY ZE SEKCE

News from the Section

Cena Josefa Holuba pro Míšu Lajblovou

Studentka lichenologie Michaela Lajblová byla na valném shromáždění České botanické společnosti dne 22. listopadu oceněna za svůj článek *Terčovky rodu Punctelia v České republice*. Získala Cenu Josefa Holuba, která je každé dva roky udělována za nejlepší publikaci autorů do 30 let v časopisech vydávaných ČBS. Diplom jí předal předseda ČBS, prof. Milan Chytrý (viz foto níže, autor V. Zeisek).

Toto ocenění obvykle získávají doktorští studenti za články publikované v časopise Preslia. Míša je vůbec první osobou, která cenu obdržela za práci vzniklou již ve středoškolském věku. Konkrétně šlo o projekt v rámci programu Otevřená věda organizovaného Akademií věd ČR, na němž pracovala v Botanickém ústavu pod vedením Jiřího Malíčka. Článek byl v roce 2024 publikován v časopise Bryonora.

Ve své práci studentka revidovala prakticky všechny dostupné herbárové položky rodu *Punctelia* z území České republiky. Potvrdila výskyt tří druhů a ukázala, že druh *P. borrieri* není ve starších sběrech doložen. Jeho výskyt na našem území tak pravděpodobně souvisí až s nedávným šířením podmíněným globální klimatickou změnou.

Jiří Malíček

Vzpomínka na 37. „bryo-licheno“ dny v Lužických horách

Podzimní bryologicko-lichenologické dny se konaly 25.–28. 9. 2025 pod vedením Ivči Markové v srdci Lužických hor – na chatě Luž nacházející se pod stejnojmennou horou. Celkem se zde potkalo 11,5 lichenologa a mnoho bryologů.

Čtvrtek nás přivítal nevlídným počasím, že by ani psa nevyhnal – což ovšem nelze tvrdit o bryozích. Takže zatímco lichenologové přemýšleli v teple a suchu auta, zda už prší méně a je možné přenést věci z auta na ubytování, někteří z bryologů (zvláště mladší ročníky) byli nemilosrdně vyhnáni do sloty, která venku řádila, a vyrazili na průzkum epifytů na starých stromech v okolí chaty. Z plánovaných 15 minut se vyklubala hodina a půl a pak se s chutí vrátili do sucha a tepla ubytovny. Jak ale bylo později zjištěno, i mechy byly příliš mokré pro určování v terénu – což je skutečnost, která uším lichenologů přišla téměř nemožná. Počasí se ale postupem večera začalo umoudřovat, a jelikož i restaurace v osm hodin zavírala, rozhodli se někteří lichenologové pro noční výstup na Luž. Vzali baterky a neohroženě vystoupali na samý vrcholek rozhledny. Odtud se jim naskytl krásný výhled na Německo i potměnlou českou kotlinu. Po návratu chvíli klábosili, ale nakonec došlo i na hru na kytaru a zpěv.

Páteční ráno znovu přineslo déšť a jízda na lokalitu se u bryologů nesla v poněkud skeptickém duchu. Než ale dorazili na místo, déšť ustal a mohli vyrazit – kam jinam než do močálu. Rašelinisté Mařeničky nasycené dešťovou vodou potvrdilo, že mít holínky se opravdu vyplatí a ti, kdo nebyli tak prozíraví nebo jen odmítají trpět v této nepohodlné obuvi, pouze závistivě pozorovali hejno ostatních pečlivě zkoumajících místní mokřad. Přehlídku zdejších druhů, především rašeliníků, pozorovali z vyvýšených míst. Pravděpodobně nejzajímavějším nálezem byl nepříliš hojný rašeliník *Sphagnum affine*. Po obědě se bryologové vydali na Jezevčí vrch. Zde taktéž prověřili své terénní schopnosti, neboť mokré úzké cestičky podél skal rozryté pohorkami rychlejších bryologů se ukázaly být poněkud kluzké. Nakonec cestu ale všichni zvládli, dokonce i nejmladší účastnice. Staré porosty buků a klenů ovšem nebyly moc bryologicky uspokojivé. Celý den tak marně pátrali po *Dicranum viride* a ani diverzita ostatních epifytů nebyla nikterak vysoká. Po (na bryology) velmi dlouhém celodenním pochodu (ušli téměř 12 km!), se všichni rádi vrátili na chatu, povečeřeli a strávili příjemný večer u mikroskopů a poté družným se s lichenology.

Lichenologové se pátek rozhodli strávit na suti na nedalekém Klíči. Vrcholu Klíče dosáhli v rekordním čase šesti hodin od startu u auta. Vzhledem k rozloze zdejší suti je to výkon poměrně obdivuhodný – mohlo se totiž snadno stát, že se na vrchol před setměním vůbec nedostanou. I když se předpověď počasí tvářila všelijak, nakonec bylo počasí víc než přívětivé, dokonce i slunce svítilo a bylo možné odkládat přebytečné vrstvy oblečení. Po svačině a vyfocení důkazu, že nahoře lichenologové opravdu byli, nezbyvalo než se vrátit zpět k autu a těšit se na večeri. Již předešlého dne se ustanovily dva týmy (Heda + Fanda a Jarda + Martin/Eliška), které se každý večer věnovaly klání ve stolním fotbálku. Nejinak tomu bylo i v pá-

tek. Po několika zápasech už byli všichni dostatečně rozehrání, aby se mohlo začít hrát na kytaru a zpívat až do pozdních nočních hodin.

Sobotu věnovali lichenologové další poměrně rozlehlé suti na Malém Stožci. Kromě suti prozkoumali i roklinku, která byla porostlá několika druhy rodu *Fuscidea*, ze vzácných druhů lze jmenovat *Lecidea phaeops* nebo na suti *Lecanactis dilleniana*. Trouchnivější pařez se zelenal granulami *Lichenomphalia ericetorum*, bohužel v neplodném stavu. To by to nebyli lichenologové, kdyby „si to neudělali hezký“, a tak si na suti udělali přestávku v bádání, rozdělali oheň, u kterého se ohřáli a opekli si nad ním párky nebo alespoň chleba. To vše završili sdílením bezinkového likéru a následným (bohužel neúspěšným) hledáním lišejníku *Ionaspis obtecta*. Zpátky na chatu Luž se vrátili teprve během večere.

Bryologická exkurze v sobotu vedla do okolí Stožeckého sedla. Hlavním cílem byly téměř horské, ač kulturní smrčiny, Jelení kámen a vodopádky na četných potocích zdejšího kraje. Smrčiny nabídl tradiční přehliďku druhů, ale mrtvé dřevo bylo poněkud zklamáním. Ani vytoužené gemičky od šikouška nikde nevykookly, naopak ale potěšily porosty estetického mechu *Ptilium crista-castrensis*. Vrcholem sobotní exkurze byl velmi nenápadný a pro nezkušené oko ničím zajímavý mech *Thamnobryum neckerooides*, nalezený u paty skalky. Na Jelením kameni, kde strávili příjemnou hodinku odpočinkem, obědváním a vyhříváním se na slunci, rostla *Grimmia incurva* – pěkný alpský druh, který zde zřejmě přežívá jako glaciální relik. Dále pokračovali víceméně turistickým tempem

Lichenologové na vrcholu hory Klíč, 26. 9. 2025, foto F. Bouda.

s občasnými zastávkami až k vodopádům. Tam proběhla diskuse, zda vyrazit ještě na zříceninu hradu Tolštejn, nakonec ale zvítězila touha být včas zpět na večeri, a tak se pomalu vydali zpět k autům. Na chatu dorazili dokonce dříve než lichenologové, a ještě před večerí stihli krátké určování u mikroskopů.

Poslední den nás odměnil krásným počasím a všichni si užívali slunko a výhled na krajinu Lužických hor. Po snídani jsme se rozloučili a většina lichenologů se ještě vypravila na zříceninu hradu Milštejn, kde je překvapily některé epifytické lišejníky – např. *Arthonia vinosa*. Bryologové se vydali v pátečních stopách lichenologů prozkoumat suťové pole na Klíči. Co se mechorestů týče, zajímavá byla například *Andreaea rothii* nalezená na skále nad sutí. Během odpoledne se cesty lichenologů a bryologů rozdělily a tím byly další BL dny dovršeny.

Moc děkujeme Ivče za organizaci dalšího povedeného setkání a těšíme se na jaro do dolního Posázaví!

Heda Ghlimová a Kristýna Ratajová

Pozvánka na 31. jarní bryologicko-lichenologické setkání v dolním Posázaví

Jarní BL setkání se uskuteční 9.–12. dubna 2026. Ubytování budeme v Hotelu (Penzionu) Troníček ve vsi Žampach nedaleko Jílového u Prahy. Cena ubytování je 500 Kč/os. na noc. Hotel se nachází jen pár metrů od Sázavy, takže bude možné prozkoumávat její údolí téměř z okna. V obci by měl být funkční i přívoz (po předchozí telefonické domluvě), bádání je tedy možné směřovat na oba břehy Sázavy. Přihlášky posílejte do konce března na adresu ghlihe@seznam.cz. Těšíme se na vás!

Heda Ghlimová & František Bouda